

๑

ความเป็นมา

หลังจากที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
พระบรมราชานุญาตให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อัญเชิญ**ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง** มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผน
และทำแผนปฏิบัติการในทุกระดับ หน่วยงานต่างๆ ได้มี
กิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจ และนำปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ดี
เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างถูกต้อง คณะทำงานฯ จึงได้
มีความพยายามที่จะพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎี
เศรษฐศาสตร์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๑ เรื่องเดิม

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขาวิชา มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว **เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง** และได้ดำเนินการ กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชนุญาต อัญเชิญ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** มาเป็นแนวทางในการ กำหนดนโยบายวางแผนและทำแผนปฏิบัติการในทุกระดับและ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชนุญาต ตามที่ขอพระมหากรุณา เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒
- สำนักงานได้เผยแพร่เอกสาร **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** แก่ประชาชน หน่วยราชการ สื่อมวลชน และภาคีพัฒนา ในวาระต่างๆ อย่างต่อเนื่อง
- สำนักงาน เห็นความจำเป็นต้องทำให้เกิดความชัดเจน และ สร้างความเข้าใจตรงกันอย่างถูกต้องทั้งภายในและภายนอก องค์กร เพื่อให้สามารถนำ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** มาใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับ

๑.๒ การสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๔๒ ของสถาบันวิจัย เพื่อการพัฒนาประเทศไทย

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้ร่วมกับ มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และ สศช. จัดสัมมนาทาง

วิชาการประจำปี ๒๕๔๒ เรื่อง**เศรษฐกิจพอเพียง** ในระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน ประธานสภาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เป็นประธานในการสัมมนา

- ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงข้อคิดเห็นในเรื่อง ความหมายของ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ในเชิงเศรษฐศาสตร์และในเชิงสังคม แนวทางปฏิบัติด้านการตัดสินใจที่พอประมาณ และมีเหตุผล ด้านเกษตรและชนบท ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการ ด้านโครงสร้างการผลิตและการค้าระหว่างประเทศ และด้านตลาดเงินและตลาดทุนระหว่างประเทศ
- ผลสรุปของการสัมมนา คือ มีความเข้าใจตรงกันว่าแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ขัดแย้งกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก และสามารถใช้ได้กับทุกภาคการพัฒนา ตลอดจนสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมขยายความ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ อาทิ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความรู้ ความสมดุลและความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผล

๑.๓ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙

- การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เริ่มต้นจากการระดมความคิดเห็นของประชาชน โดยการจัดเวทีวิสัยทัศน์ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ระหว่างช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

๒๕๔๓ และจัดเวทีวิสัยทัศน์ ๙ อนาคตทั่วประเทศ ในเดือน มีนาคม ๒๕๔๓ ต่อเนื่องด้วยการสัมมนาระดมความคิดเห็น ระดับชาติ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๓ รวมผู้สัมมนา ทั้งสิ้นจำนวน ๒๐, ๐๐๐ คน

- ผลจากการระดมความคิดเห็นในทุกเวทีนั้น ประชาชนเห็นด้วย และสนับสนุนในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็น ปรัชญาหลักของการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นทางสายกลาง สมดุล และยั่งยืน มีภูมิคุ้มกันและก้าวทันโลก ตลอดจนเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในประเทศให้มีความรู้และคุณธรรม

๑.๔ การยอมรับและรับรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน เวทีระหว่างประเทศ

- **การประชุมอัครถัด ครั้งที่ ๑๐ ณ ประเทศไทย** ในเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ อัครถัดกล่าวแถลงการณ์ แสดงความ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ที่ได้พระราชทาน แนวพระราชดำริ ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็น พื้นฐานของแนวคิดด้านการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเน้น ความพอดีและการพึ่งตนเองเป็นหลัก และมุ่งแสวงหาความ สมดุลและความเที่ยงธรรม ได้สะท้อนให้เห็นความเข้มแข็ง ภายในของชาติไทย นอกจากนี้แล้วยังสามารถนำแนวคิดนี้มา ใช้เป็นหลักในการพัฒนาความสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่าง ประเทศซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ด้วย

- การประชุมรัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๒๒ ณ ประเทศไทย ในเดือนกันยายน ๒๕๔๔ ประเทศสมาชิกรัฐสภาอาเซียนจัดการประชุมประจำปี ๒๕๔๔ ซึ่งที่ประชุมลงมติร่วมกันยอมรับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาของประเทศสมาชิกในภูมิภาค ท่ามกลางภาวะวิกฤตที่ประเทศต่างๆ เผชิญอยู่ในขณะนี้ และเสนอให้ใช้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกี่ยวกับการพัฒนาเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาของประเทศสมาชิกในภูมิภาค

๑.๕ **การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้
ในการเตรียมกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนา
ฉบับที่ ๙**

- จากการระดมความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศเพื่อกำหนดกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ได้มีวิสัยทัศน์ร่วมกันให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น **ปณิธานนำทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา** และมีวัตถุประสงค์หลักคือการปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพ โดยเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงปริมาณมาสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพ ควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความสามารถ

ก้าวทันโลกที่จะอำนวยความสะดวกต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ

- **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙** มียุทธศาสตร์การพัฒนา ๓ กลุ่มหลัก ได้แก่
 - **การปฏิรูประบบบริหารจัดการ**ให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อจัดการทุจริตการประพฤติมิชอบ
 - **การสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง**และรู้เท่าทันโลก โดยมุ่งพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคมเป็นแกนหลัก โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคน และกระบวนการเรียนรู้ ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและระบบคุ้มครองทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ
 - **การปรับตัวทางเศรษฐกิจให้เท่าทันโลก** และ เศรษฐกิจยุคใหม่ หรือเศรษฐกิจยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันและร่วมมือได้บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง
- **สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ได้พิจารณาให้ความเห็นต่อร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๔๔ โดยเสนอให้มีการแปลงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ตลอดจนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้คนไทยและสังคมไทยสามารถพึ่งพิงตนเองได้ในด้านต่าง ๆ และในระดับต่าง ๆ ในแนวทางที่สอดคล้องกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๖ ตัวอย่างการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ

- แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ กำหนดให้แนวทางการพัฒนามีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๒๕๖๓ มีข้อเสนอวิสัยทัศน์แห่งชาติ คือ พัฒนาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีเนื้อหาครอบคลุมการพัฒนาประเทศ ภายใต้กรอบที่เป็นองค์รวมและเน้นความยั่งยืนโดยยึดแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ในการประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ณ กรุงโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ ประเทศไทยได้แสดงแนวคิดเรื่องการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยได้เน้นเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศให้เกิด ความสมดุล โดยใช้ความพอประมาณเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

๑.๗ โครงการพัฒนา กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- หลักการและเหตุผล ปัจจุบันความเข้าใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ค่อย

๘ กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตรงกันและไม่มี ความชัดเจน จึงน่าที่จะมีการอธิบายแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นระบบ เพื่อเป็นตัวอย่างในการสร้างความเข้าใจในแวดวงวิชาการที่ต้องร่วมกันมากขึ้น

- **วัตถุประสงค์** เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันในแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นระบบที่ชัดเจน ตลอดจนเพื่อเผยแพร่กรอบแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวในแวดวงต่าง ๆ

- **วิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงาน**

- **การสร้างฐานข้อสนเทศเกี่ยวกับงานวิจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในรูปงานวิจัย สิ่งพิมพ์งานเขียน หรือวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนส่งแบบสำรวจข้อมูลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงไปยังสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน ๘๐ แห่ง ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ได้เริ่มมีการวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว มีเพียง ๑๗ สถาบันเท่านั้นที่ยังมิได้เริ่มดำเนินงานวิจัยใดๆ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- **การพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎี** โดยจัดตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างขององค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสังเคราะห์องค์ความรู้จากการดำเนินการตามขั้นตอน ดังกล่าว

- **สร้างความเข้าใจร่วมกันที่ถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** โดยจัดให้มีการระดมความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เพื่อหาแนวทางและข้อสรุปตามหัวข้อที่กำหนดตลอดจนสร้างความเข้าใจร่วมกันในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

□ **ระยะเวลาในการดำเนินงาน**

- ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔

□ **ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

- ความเข้าใจร่วมกันที่ถูกต้องมากขึ้นในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทิศทางเดียวกัน
- กรอบแนวคิดของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ประโยชน์ในเชิงวิชาการ แก่วงการศึกษาระดับต่างๆ และวงการวิจัย ในการค้นคว้าต่อไป